

BİYOTEKNOLOJİDE KULLANILAN TEKNİKLER VE PROTOKOLLER

Yazarlar:
Havva TÜRK BEN
Furkan AYZ

2022

atlas akademi yayınevi

ISBN: 978-625-8101-17-1

© 1. Baskı, Eylül 2022

© Copyright 2022, ATLAS AKADEMİ

Bu baskının bütün hakları Atlas Akademi'ye aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının
elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,
çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO: 49704

Kapak ve Dizgi
Atlas Akademi Yayınevi

Baskı ve Cilt
Vadi Grafik
47479
Anakara

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Yazarlar:

TÜRK BEN, Hawva
AYAZ, Furkan

Anahtar Kelimeler:

Polimeraz Zincir Reaksiyonu, Elektroferez, Hibridizasyon
Yöntemleri, Southern Blot, Northern Blot, Western Blot, Dot
Blot, İn Situ, FISH, Protein Tayin Yöntemi, DNA İzolasyonu,
RNA İzolasyonu, Protein İzolasyonu, Kromatografik
Yöntemler, MLST, MALDI-TOF MS, DNA Mikroarray
Teknolojisi, Bakteriyofaj İzolasyonu, Bakterilerde Genetik
Madde Aktarımı, Serolojik Tepkimeler, Flow Akım
Sitometrisi, Sitotoksitesite Testleri

Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad.

No: 22 Selçuklu / KONYA

Tel: 0332 241 30 59

Teşekkür

Yalnızca bu kitabı yazmamda değil, lisans eğitimim boyunca benden hiçbir desteği esirgemeyen; bilgi, deneyim ve başarısının yanı sıra yol göstericiliği ile hayatıma yön verdiğim süreçte bana ışık tutan, bana ve başaracağıma olan güveniyle beni kendime inandıran ve başarmamı sağlayan çok değerli hocam Doç. Dr. Furkan AYZAZ'a;

Biyoteknoloji lisans programına beni yönlendiren, akademik kariyer planlarımda desteklerini benden esirgemeyen abim Cengiz KÜÇÜKKAYA'ya;

Kitap yazma sürecim boyunca manevi destekleri ve anlayışları ile yanımda olan annem ve babam başta olmak üzere kardeşlerim Melike, Baran ve Ahmet'e, ablam Dilek'e, biricik yeğenim Fırat'a ve arkadaşlarıma;

Teşekkür ederim.

Havva TÜRK BEN

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: POLİMERAZ ZİNCİR REAKSİYONU (PZR/PCR)	1
1.1. Polimeraz Zincir Reaksiyonu Basamakları	2
1.2. Polimeraz Zincir Reaksiyonu Temel Bileşenleri	3
1.2.1. Kalıp DNA (Hedef DNA)	3
1.2.2. Primerler (Oligonükleotidler)	3
1.2.3. Deoksinükleotit- Trifosfat (dNTP)	4
1.2.4. Polimeraz Enzimleri	5
1.2.5. Tampon Çözeltiler (Buffer).....	5
1.3. PCR Başarısını Etkileyen Faktörler	5
1.4. PCR Testi İçin Gerekli Aletler	5
1.5. PCR Testinin Genel Çalışma Basamakları	6
1.6. PCR Çeşitleri	6
1.6.1. Revers Transkriptaz Polimeraz Zincir Reaksiyonu (RT-PCR)	7
1.6.2. Kantitatif (Real Time) Gerçek Zamanlı PCR	8
1.6.2.1. Real Time PCR Kullanım Alanları.....	8
1.6.3. Multipleks PCR	8
1.6.4. Nested PCR	9
1.6.5. Asimetrik PCR.....	9
1.6.6. <i>In Situ</i> PCR	10
BÖLÜM 2: ELEKTROFOREZ	11
2.1. Elektroforez Prensibinde Dikkat Edilen Hususlar	11
2.2. Elektroforez Çeşitleri.....	13
2.2.1. Agaroz Jel Elektroforezi	13
2.2.1.1. Agaroz Jel Elektroforez Protokolü	13
2.2.2. Poliakrilamid Jel Elektroforezi.....	14
2.2.2.1. Poliakrilamid Jel Elektroforez Protokolü	15
2.2.3. Değişken Alanlı (Pulsed Field) Jel Elektroforezi.....	16

2.2.3.1. Değişken Alanlı (Pulsed Field) Jel Elektrophorez Protokolü	16
2.2.4. Kağıt ve Selüloz Asetat Elektrophorezi	17
2.2.4.1. Kağıt ve Selüloz Asetat Elektrophorez Protokolü	17
2.2.5. Kapiller (Kılcal) Elektrophorezi.....	18
2.2.5.1. Kapiller Elektrophorez Protokolü	19
BÖLÜM 3: HİBRİDİZASYON YÖNTEMLERİ	21
3.1. Problar.....	21
3.2. Hibridizasyonun Dayanıklılığını Etkileyen Faktörler	22
BÖLÜM 4: SOUTHERN BLOT HİBRİDİZASYON YÖNTEMİ	23
4.1. Genetik Materyalin İzole Edilmesi	23
4.2. Uygun Restriksiyon Enzimleriyle DNA'nın Kesilmesi.....	23
4.3. Agaroz Jel Elektrophoreziyle Görüntülenmesi	23
4.4. Bantların Membran Üzerine Aktarılması (Southern Blotlama).....	24
4.5. Denatürasyon ve Fiksasyon	24
4.6. Hibridizasyon	24
4.7. Radyoaktif Prob ile İşaretleme.....	25
4.8. Otoradyografi ile Tespit.....	25
4.9. Southern Blot Hibridizasyon Protokolü	25
BÖLÜM 5: NOUTHERN BLOT HİBRİDİZASYON YÖNTEMİ	27
5.1. Noutthern Blot Hibridizasyon Protokolü.....	28
BÖLÜM 6: WESTERN BLOT HİBRİDİZASYONU	29
6.1. Western Blot Hibridizasyon Protokolü	30
BÖLÜM 7: DOT BLOT HİBRİDİZASYON YÖNTEMİ	31
7.1. Dot Blot Hibridizasyon Protokolü	31
BÖLÜM 8: İN SİTU HİBRİDİZASYON	33
BÖLÜM 9: FLOURESAN İN SİTU HİBRİDİZASYON (FISH)	35
9.1. Flouresan İn Situ Hibridizasyon Yönteminin Basamakları	36
9.1.1. FISH Yönteminin Başarısı İçin Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	36

9.1.2. Flouresan İn Situ Hibridizasyon Protokolü	37
9.2. Floresan İn Situ Hibridizasyon (FISH) Yöntemi Çeşitleri.....	37
9.2.1. Spektral Karyotipleme.....	37
9.2.2. Multicolor FISH (M-FISH)	38
9.2.3. Cobra FISH	38
9.2.4. R × FISH	38
9.2.5. Fiber FISH.....	38
9.3. Genomik İn Situ Hibridizasyon (CGH).....	39
BÖLÜM 10: PROTEİN TAYİN YÖNTEMİ	41
10.1. Kjeldhal Yöntemi.....	41
10.1.1. Kjelhald Yöntemi Protokolü.....	41
10.2. Biüre Yöntemi	42
10.2.1. Biüre Yöntemi Protokolü	42
10.3. Bikinkoninik Yöntemi.....	43
10.3.1. Bikinkoninik Yöntemi Protokolü	43
10.4. Lowry Yöntemi	44
10.4.1. Lowry Yöntemi Protokolü.....	45
10.5. Bradford Yöntemi.....	45
10.5.1. Bradford Yöntemi Protokolü.....	46
10.6. Warburg-Christian Yöntemi	47
BÖLÜM 11: DNA İZOLASYONU	49
11.1. Kimyasal ile Hücre Duvarının Parçalanması	50
11.2. Lizis	51
11.3. Ekstraksiyon.....	51
11.4. Prespitasyon	51
11.5. Alkali SDS ile Plazmit DNA İzolasyon Protokolü	52
11.6. DNA Örneklerinin Fenol ile İzolasyon Protokolü	53
11.7. DNA Örneklerinin Etanol ile İzolasyon Protokolü	53
BÖLÜM 12: RNA İZOLASYONU	55
12.1. RNA İzolasyonunda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	55
12.2. RNA İzolasyon Protokolü.....	56

BÖLÜM 13: PROTEİN İZOLASYONU	57
13.1. Protein İzolasyonunda Kullanılacak Kimyasallar.....	58
13.2. Protein İzolasyonu Aşamaları.....	58
BÖLÜM 14: KROMATOĞRAFİK YÖNTEMLER	59
14.1. Kromatografinin Sınıflandırılması	60
14.1.1. Uygulama Biçimine Göre	60
14.1.1.1. Kağıt Kromatografisi	60
14.1.1.1.1. Kağıt Kromatografisi Protokolü.....	60
14.1.1.1.2. Retensiyon Faktörü (RF Değeri).....	61
14.1.1.2. İnce Tabaka Kromatografisi (İTK).....	62
14.1.1.2.1. İnce Tabaka Kromatografisi Protokolü.....	63
14.1.1.2.2. İnce Tabaka Kromatografisinde Dikkat Edilmesi Gerekenler	63
14.1.1.3. Kolon Kromatografisi.....	64
14.1.1.3.1. Kolon Kromatografisinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	65
14.1.1.3.2. Kolon Kromatografisi Protokolü	65
14.1.1.4. Gaz Kromatografisi	66
14.1.1.4.1. Gaz-Sıvı Kromatografisi Protokolü	68
14.1.1.4.2. Gaz Kromatografisi ve Kütle Spektrometresi Kombinasyonu (GC-MS).....	68
14.1.1.5. Yüksek Basıncılı Sıvı Kromatografisi (HPLC).....	69
14.1.1.5.1. Yüksek Basıncılı Sıvı Kromatografisi (HPLC) Protokolü	70
14.2. Ayrılma Mekanizmalarına Göre	71
14.2.1. Adsorbisyon Kromatografisi.....	71
14.2.2. Dağılma (Partisyon) Kromatografisi.....	71
14.2.3. İyon Değiştirme Kromatografisi.....	72
14.2.4. Jel Filtrasyon Kromatografisi	72
14.2.5. Affinite Kromatografisi.....	73

BÖLÜM 15: MLST (ÇOKLU LOKUS ANALİZ TESTİ)	75
15.1. MLST Tekniği İçin Yöntem Basamakları	75
15.2. MLST Tekniği Protokolü	76
BÖLÜM 16: MALDI-TOF MS (MATRİKS İLE DESTEKLENMİŞ LAZER DESORPSİYON/İYONİZASYON UÇUŞ ZAMANI KÜTLE SPEKTROMETRESİ)	79
16.1. MALDI-TOF MS Yönteminin Temel Çalışma Prensibi	80
BÖLÜM 17: DNA MİKROARRAY TEKNOLOJİSİ	81
17.1. DNA Mikroarray Teknolojisinin Genel Protokolü	82
BÖLÜM 18: BAKTERİYOFAJ İZOLASYONU	85
18.1. Bakteriyofaj İzolasyonu Protokolü	86
BÖLÜM 19: BAKTERİLERDE GENETİK MADDE AKTARIMI	89
19.1. Bakterilerde Doğal Olarak Genetik Madde Aktarım Yolları	89
19.1.1. Konjugasyon	89
19.1.2. Transdüksiyon.....	90
19.1.2.1. Özel (Lokalize) Transdüksiyon	90
19.1.2.2. Genel Transdüksiyon	91
19.1.2.3. Aboratif Transdüksiyon	91
19.1.3. Transformasyon	92
19.1.3.1. Transformasyon Yöntemi Protokolü	92
BÖLÜM 20: ANTİKOR-ANTİJEN BİRLEŞMESİNE DAYALI SEROLOJİK TEPKİMLER	95
20.1. Aglütinasyon Testi	96
20.1.1. Lam Aglütinasyon Testi	97
20.1.1.1. Rose Bengal Lam Aglütinasyon Testi Protokolü	98
20.1.2. Tüp Aglütinasyon Testi	98
20.1.2.1. Tüp Aglütinasyon Testi Protokolü	99
20.1.3. Koaglütinasyon (CoA) Testi	99
20.1.4. Hemaglütinasyon Testi (HA).....	100
20.1.4.1. Direkt Hemaglütinasyon	100

20.1.4.2. İndirekt Hemaglütinasyon	101
20.1.5. Hemaglütinasyon İnhibisyonu	101
20.1.6. Aglütinasyon Testinin Başarısını Etkileyen Faktörler	101
20.2. Presipitasyon Testi	102
20.2.1. Katı Ortamda Presipitasyon	103
20.2.1.1. Basit Difüzyon	103
20.2.1.2. Çift Difüzyon	104
20.2.2. Sıvı Ortamda Presipitasyon	104
20.2.3. Tüpte Sulandırma Yöntemi ile Presipitasyon	104
20.3. Flokülasyon Testi	105
20.4. Kompleman Fiksasyon Testi	106
20.5. İmmunofloresan Assay Yöntemi (IFA)	106
20.5.1. Direkt İmmunofloresan Yöntemi	106
20.5.2. İndirekt İmmunofloresan Yöntemi	107
20.5.3. Nötralizasyon İmmunofloresan Yöntemi	107
20.6. Enzyme Linked Immuno Sorbent Assay (ELISA) Yöntemi	107
20.6.1. Direkt ELISA Yöntemi	109
20.6.1.1. Direkt ELISA Yönteminin Genel Basamakları	109
20.6.2. İndirekt ELISA Yöntemi	110
20.6.2.1. İndirekt ELISA Yönteminin Genel Basamakları	110
20.6.3. Sandwich ELISA Yöntemi	110
20.6.3.1. Sandwich ELISA Yönteminin Genel Basamakları	111
20.6.4. Competitive ELISA Yöntemi	112
20.6.4.1. Competitive ELISA Yönteminin Genel Basamakları	112
20.7. Radio Immuno Assay (RIA) Yöntemi	113
20.7.1. Radio Immuno Assay Yönteminin Genel Basamakları	113
20.7.2. Sandwich Yöntemine Dayalı Immuno Radio Metric Assay Yöntemi	114
BÖLÜM 21: FLOW AKIM SİTOMETRİSİ YÖNTEMİ	115
21.1. Flow Akım Sitometrisinin Genel Çalışma Prensipleri	116
21.2. Meme ve Pankreas Kanseri Hücre Hatlarının Farklı Boyama Teknikleri Kullanılarak Flow Sitometri ile Analizi Protokolü	116

BÖLÜM 22: SİTOTOKSİSİTE TESTLERİ	119
22.1. Sitotoksosite Testlerinin Sınıflandırılması.....	120
22.1.1. Boyama Yöntemlerine Göre Sitotoksosite Testleri	121
22.1.1.1. Tripan Mavisi ile Boyama Yöntemi	122
22.1.1.2. Eozin ile Boyama Yöntemi	122
22.1.1.3. Kongo Kırmızısı ile Boyama Yöntemi	123
22.1.1.4. Eritrosin B ile Boyama Yöntemi	123
22.1.2. Kolorimetrik Yönteme Göre Sitotoksosite Testleri	124
22.1.2.1. Nötral Kırmızısı ile Boyama Yöntemi	124
22.1.2.1.1. Nötral Kırmızısı ile Boyama Yöntemi Protokolü	124
22.1.2.2. Kristal Viyole ile Boyama Yöntemi	126
22.1.2.3. MTT Testi	127
22.1.2.3.1. MTT Testinin Temel Çalışma Basamakları	127
22.1.2.4. MTS Testi	128
22.1.2.5. XTT Testi	128
22.1.2.5.1. XTT Testi Protokolü	128
22.1.2.6. WST-1 / WST-8 Testi	129
22.1.2.6.1. WST-1 Testi Protokolü.....	130
22.1.2.7. SRB (Sulforhodamin B) Testi.....	130
22.1.2.8. LDH (Laktat Dehidrojenaz) Testi	131
22.1.2.8.1. LDH Testi Temel Çalışma Prensibi	131
22.1.3. Florometrik Yöntemlere Göre Sitotoksosite Testleri	131
22.1.3.1. Alamar Blue ile Boyama Yöntemi	131
22.1.3.1.1. Alamar Blue Testi Temel Çalışma Prensibi	132
22.1.3.2. CFDA-AM Testi	133
22.1.4. Luminometrik Yöntemlere Göre Sitotoksosite Testleri	133
22.1.4.1. ATP Testi.....	133
22.1.4.2. Gerçek Zamanlı Canlılık Testleri	134
22.1.5. Apoptoz Mekanizmasının Belirlenmesi Yöntemine Göre Sitotoksosite Testleri.....	135

22.1.5.1. Anneksin V Yöntemi ile Apoptozun Belirlenmesi..	135
22.1.5.2. Kaspaz 3 Aktivitesinin Ölçülmesi ile Apoptoz Seviyelerinin Belirlenmesi.....	136
22.1.5.3. Kaspaz 8 Aktivitesinin Ölçülmesi ile Apoptoz Seviyelerinin Belirlenmesi.....	136
22.1.5.4. Kaspaz 9 Aktivitesinin Ölçülmesi ile Apoptoz Seviyelerinin Belirlenmesi.....	137
22.1.5.5. TUNEL (Terminal Deoksinükleotidil Transferaz Dntp Çentik Uç İşaretleme) Yöntemi ile Apoptoz Seviyesinin Belirlenmesi	137
KAYNAKÇA.....	139